

Slourenski dom

Ste. 86

Z ilustrirano prilož „Teden v slikah“

Leto II.

Pristop Bolgarije k Balkanski zvezi

Bukarešta, 17. aprila. Glasilo romunskega zunanjega ministristva »Le Moment« piše v zadnji številki o mednarodni politiki Jugoslavije, in pravi med drugim:

Dr. Stojadinovič se je posrečilo skleniti dogovore z Bolgarijo in Italijo. Ta okolnost pa ni ostala brez posledic za nadaljno politiko zveznih sistemov, ki imajo v Jugoslaviji svojo os.

Ze sedaj lahko rečemo, da se bo Balkanska zveza v kratkem razširila tudi na Bolgarsko. V ta namen je predsednik turške vlade prevzel nalogo, da uredi najprvo sporna vprašanja med Bolgarsko in Romunijo. Ta vprašanja niso tako važna, in se dajo z lahkoto urediti. Italijansko-jugoslovanski pakt bo

olajšal sklenitev ožjega sredozemskega pakta med Italijo, Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, ki je postal potreben zaradi novega položaja v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Paki se bo opiral na načela gentlemanskega dogovora med Italijo in Veliko Britanijo.

Tudi drugi člani Balkanske zveze so sklenili preurediti svoje stike z Italijo, s katero bodo vsi v kratkem sklenili podobne pakte.

Po tej poti bo srednja in jugovzhodna Evropa boljše zavarovana, kakor pa z nameranimi zapletenimi diplomatskimi obrazci in z nevarnimi političnimi sistemi. Pri tej novi politični akciji francoska diplomacija ni mnogo sodelovala, vendar iz tega ni mogoče sklepati, da bi bil novi po-

litični pravec v tem delu Evrope obrnjen proti Franciji. Nasprotno, njen ugled je neokrnjen. Glede Anglije je treba priznati, da bo v bodoče olajšana za eno skrb, ko bo videla, kako ustvarjajo v srcu Evrope sila krepka jamstva miru.

Države srednje in jugovzhodne Evrope so končno našle pot, po kateri bodo mogle preprečiti tako hegemonijo Berlina kakor hegemonijo iz Moskve in bodo na ta način odstranile nevarnost, da bi postale področje spopada dveh nasprotnih ideologij.

Iz vseh teh razlogov izhaja, da je pobuda dr. Milana Stojadinoviča srečna in dobrodošla, ker vodi narode k trajnemu in srečnemu ravnesju.

Vesti 17. aprila

Baziljanski patrijarh v Atenah je potrdil za poglavarja nove neodvisne pravoslavne cerkve tiranskega arhiepiskopa Kristijana Kisija.

V grško prestolnico je prispel francoski prosvetni minister Zay, ki bo zastopal francosko vladu na proslavi 100-letnice atenske univerze.

Predsednik belgijske vlade van Zeeland bo 12. junija odpotoval na povabilo predsednika Roosevelta na uraden obisk v Ameriko. Obisku van Zeelanda v Ameriki pripisujejo precejšen pomen. Stavlja ga tudi v zvezo s pripravami za svetovno gospodarsko konferenco.

Za novega predsednika Argentine bodo pri volitvah vse stranke kandidirale sedanjega finančnega ministra Roberta Ortiza.

Pomorski sporazum med Anglijo, Francijo in Rusijo ter Ameriko pričakujejo v Parizu. Ta pomorski sporazum bi imel smisel edino v tem, da bi Sovjetom omogočil, da v dveh letih dosežejo pomorsko enakost z Japonsko.

Zaradi veleizdaje hočejo obtožiti vse nemške katoliške škofo, ker so prebrali zadnjo papežovo okrožnico in pa ker so poročali v Rim, kakšen je položaj katoliške vere v Nemčiji, na podlagi česar je sv. oče sestavil svojo okrožnico.

Japonska letalska rekonferenca, ki sta v 94 urah preletela progo Tokio-London, sta včeraj s svojim letalom »Kamikaze« prišla v Berlin. Na letališču v Tempelhofu jima je berlinsko-japonska naselbina priredila navdušen sprejem.

Program za vojaške proslave Hitlerjevega rojstnega dne 20. aprila, obsega parado čet po vseh garnizijah ter slavnostni nagovor višjih častnikov.

Letalska tekma čez Atlantsko morje bo odložena, ker so sile francoskega letalskega ministristva preveč zaposlena pri »nadzorstvu« Španije in pri nevarnostih, zato francosko letalsko ministristvo ne more dati za tekmo na razpolago dovolj letalcev in materiala. Tako je izjavil letalski minister Cot.

Kriza katalonske vlade traja zaradi nasprotovanja anarhistov, ki nočejo v vladi komunističnih zastopnikov, še dalje.

Načelnika policije v Haifi Basto so arabski teroristi ustrelili na cesti. Zaradi njegovega Judom prijaznega ravnanja in ostrega nastopanja proti Arabcem so že prej poskusili nekaj atentatov nanj.

Dosedanji angleški poslanik v Berlinu Phippe je predvčerajšnjim odšel iz Berlina.

Razmerje med Poljsko in Nemčijo, v kolikor se izraža v časopisnem pisanju, se zaostruje zaradi tega, ker je bilo na Poljskem v bližini nemške meje zadnje čase več političnih manifestacij, kjer so zborovalci zahtevali nekatere predele nemškega ozemlja. Nemci pa so začeli graditi vojaške ceste proti poljski meji.

Revolucionarne zastave in znamenja, ki so jih v nedeljo izobesili komunistični delavci na prostoru pariške svetovne razstave ter jim vsako jutro in večer izkazovali čast, je včeraj policija odstranila, po nalogu notranjega ministristva, ki se je moralo udati silnim protestom francoske javnosti.

Sporazum med Sovjeti-Poljsko in Nemčijo pripravljajo po poročilu italijanskih listov sovjetski vojaški krogi pod vodstvom maršala Jegorova. Po teh vestih bi Nemčija sodelovala z vsako neboljševsko rusko vladu. Iz tega razlagajo tudi vse močnejše vmešavanje sovjetske vojske v politiko.

Ministristvo za italijansko Afriko se po sklepu zadnje italijanske ministrske seje imenuje italijansko ministristvo za kolonije.

120.000 škotskih delavcev je včeraj stavkalo v dokaz soglasja s tekstilnimi delavci v Glasgowu.

Nov grb bo dobila Sovjetska Rusija kakor poročajo moskovski listi. Grb bo imel v svojem dnu zemljevid Azije in Evrope, nad katerima kraljujeta erp in klavir.

Voditelj indijskih ljudstev Gandi zavrača vse in vztraja pri svoji zahtevi, da morajo iz ustave poskušati za sporazum z Anglijo glede nove ustave izginiti določila o neomejenih pravicah angleškega uradništva.

Sodelovanje med rexisti in flamskimi nacionalisti se kljub zadnjim volitvam ne bo prekinilo.

Velike zaloge komunističnih letakov, pripravljenih za 1. maj, je odkrila sofijska policija in zaradi njih aretirala precej komunistov.

Švedski kralj Gustav V. je prišel v Pariz, kjer bo ostal več dni.

Preosnovno portugalske vojske bo izvedla vlada letos, ker je bila portugalska armada docela nesposobna za obrambo, kar se je pokazalo ob izbruhu državljanske vojne v Španiji.

Poljski zun. min. Beck se bo udeležil kronanja angleškega kralja in bo tedaj imel več političnih razgovorov.

Konferenca skandinavskih zun. ministrov bo prihodnji teden v finski prestolnici Helsinkih. Sklepati bodo o stališču teh držav do pomorskega nadzorstva nad Španijo.

Velik zunanje-politični govor bo imel francoski zun. minister Delbos na pokrajinskem shodu radikalno-socialistične stranke v Cacassonu blizu španske meje.

Italijanskega poslanika v Londonu Grandija ter njegovo ženo je povabil angleški kralj Jurij v gosti v svoj grad Windsor.

Takso za bivanje tujcev v Turčiji bodo uvedli z novim zakonom. Taksa znaša za čas do enega leta 6 turških lir.

Stavka radio-telegrafistov na ladjah v new-yorskem pristanišču se je končala po posredovanju oblasti te dni.

Rektorji poljskih visokih šol so imeli v Varšavi sestanek, zaradi položaja, ki je nastal na teh šolah, zaradi zadnjih protijudovskih incidentov.

139 enot ameriške bojne mornarice je odphlulo na tihomorske vaje, ki bodo trajale šest tednov. Pri njih bo sodelovalo 474 letal, posadka ladij šteje čez 40.000 mož.

Spor med Sv. stolico in Nemčijo se ostri

Vatikan, 17. aprila. Nemški poslanik pri sveti stolici v Bergen, ki je imel predvčerajšnjim več ko uro dolg razgovor s kardinalom in državnim tajnikom msgr. Pacelijem, je včeraj ponovno prišel na državno tajništvo in se je dolgo razgovarjal z msgr. Giuseppom Pizzardom.

V vatikanskih krogih pravijo, da je bil razgovor nemškega poslanika v. Bergena z državnim tajnikom kardinalom Pacelijem zasebne narave. Trajal je eno uro. Tolmačijo ga kot izraz dolgotrajnih osebnih prijateljskih stikov med poslanikom in kardinalom. Ni izključeno, da so pri tej priliki v prijateljskem tonu govorili tudi o zadnji noti nemške vlade, vendar ni bil z nobene strani storjen pri tej priliki v zvezi s to stvarjo kakšen nov politični korak.

London, 17. apr. Dunajski dopisnik »News Chronicle« piše, da so nacionalistični krogi v Nemčiji sklenili ostro nastopiti proti trem nemškim kardinalom in sploh proti celotnemu nemškemu episkopatu, če papež ne prekliče svoje zadnje

Avstrija pojde za novo italijansko politiko

London, 17. aprila. o. Današnji »Times« piše o sestanku med Mussolinijem in avstrijskim kanceljem dr. Schuschniggom, da bo ta sestanek moral razčistiti vse nejasnosti, ki so se nabrale zadnje mesece in ki kalijo prejšnje razmerje med Avstrijo in Italijo. Tako na avstrijski kakor na

okrožnice proti narodnemu socializmu. Fašistični krogi obtožujejo nemške škofo, da so čez mejo tajno pošiljali v Rim listine, na podlagi katerih je papež sestavil svoje opozorilo. Nekateri narodno-socialistični krogi, ki jih vodi sam Göbbels, zahtevajo, da se ves nemški katoliški episkopat obtoži zaradi zločina veleizdaje proti državi in nemškemu narodu.

italijanski strani je zadnje čase prišlo do izjav in do dejanj, ki jih je težko spraviti v sklad z določili rimskega sporazuma med Italijo-Avstrijo in Madžarsko. Dr. Scuschnigg bo pri sestanku v Benetkah skušal doseči od Mussolinija zagotovilo, da jugoslovansko-italijanska zveza ne bo ojačila nam starih nasprotovanj proti vzpostavitvi Habsburžanov v Avstriji, saj je Mussolini nekoč sam izjavil, da vidi v vrnitvi Habsburžanov edino jamstvo za avstrijsko neodvisnost.

Italijo pa skrbe zadnje Schuschniggove izjave o tem, koliko je za Avstrijo vredno prijateljstvo z zahodnimi demokracijami. Mussolini je trdno odločen, da izvede zblizanje Italije z nekaterimi državami Male zveze in z Balkanom. V ta njegov načrt bo morala privoliti tudi Avstrija in iti z Italijo, ki kljub vsemu ne sme pozabiti, da leži na zelo nevarnem mestu v Evropi. Zanj je v političnem kakor v gospodarskem oziru velikega pomena, če stremi tudi sama za bližanje s svojimi sosedi, Italija pri svojem ustvarjanju novih zvez ni pozabila na Avstrijo.

Če Avstrija zameri Mussoliniju, da je spreminil svoje stališče glede Habsburžanov in Avstriji jasno povedal, naj ne začneja tega vprašanja, je treba iz tega sklepati, da vidi Italija enako nevarnost za Avstrijo in za svoje sosodstvo z njo v tem, če se vrnejo na Dunaj Habsburžani ali če se združi Avstrija z Nemčijo. Sestanek v Benetkah bo nedvomno razčistil vsa ta vprašanja in ustvaril podlago za nov razvoj pametnega sodelovanja v Srednji Evropi in na Balkanu.

Uradni začetek nadzorstva nad španskimi mejami

London, 17. aprila. AA. »Morningpost« hvali odločitev odbora za nevmešavanje, da se kontrola začne izvajati dne 19. aprila o polnoči. List meni, da je napetost zaradi španske državljanske vojne znatno popustila. Odbor je dosegel tisto, kar DN ne bi moglo doseči. Odbor bo najbrž sposoben, da v ugodnem trenutku posreduje med obema sprtima strankama v Španiji. To se bo zgodilo tedaj, ko bosta obe stranki popolnoma izčrpani in ne bosta dobivali več pomoči iz inozemstva.

Pariz, 17. aprila. o. Službeni list francoske vlade je danes objavil uradno besedilo odloka, v katerem naznanja vlada vsem francoskim ladjam, da se morajo od 19. aprila o polnoči dalje držati odredb glede nadzorstva španskih meja, ki jih je vlada razglasila 3. aprila.

London, 17. aprila. (Havas). V angleških diplomatskih krogih trde, da bodo vojne ladje za pomorsko nadzorstvo razobesile kot svoja znamenja zastave, ki jih navaja sporazum o ribolovu v severnem morju. Trgovske ladje, na katerih bo po en nadzornik iz odbora za nevmešavanje, bodo razobesile posebno zastavo z dvema črnima krogi na belem polju. »Koncentracijske predele« nemških pomorskih oblastev v krajih pod njihovim pomorskim nadzorstvom bodo določili takole:

Vse trgovske ladje, namenjene v Španijo, bodo naprošene, naj plovejo mimo določenih točk, da bo olajšan pregled po nemških vojnih ladjah. Tako bo olajšano nadzorstvo nad ladjami brez tihotapskega blaga, ostale vojne ladje pa se bodo mogle posvetiti nadzorstvu točk, kjer bi bil mogoč prehod ladij v nasprotju z nadzorstvenimi določbami.

Novi avstrijski poslanik v Belgradu

Belgrad, 16. apr. m. Snoči je prispel v Belgrad novoimenovani avstrijski poslanik na našem dvoru baron dr. Lothar Wimmer. Na postaji ga je pozdravil odpravnik poslov na avstrijskem poslanstvu g. Lurz ter zastopnik protokola zunanjega ministristva.

Novi poslanik dr. Wimmer je sin bivšega avstrijskega finančnega ministra Ferdinanda Wimmerja. Visoko šolo je končal na Dunaju. Leta 1912 je vstopil v državno službo. Od leta 1918 do 1926 je bil zasebni tajnik predsednika vlade. Nato je do leta 1930 bil v službi v zunanjem ministristvu. Od leta 1930 do 1934 je bil dr. Wimmer svetnik na avstrijskem poslanstvu v Londonu, nakar je bil imenovan za poslanika za Grčijo, Egipt in Albanijo s sedežem v Atenah. S tega položaja prihaja dr. Wimmer sedaj v Belgrad za avstrijskega poslanika na našem dvoru.

Začetek svetovne razstave v Parizu bo konec maja ter bo v nekaj dneh že izšel uradni odlok o odložitvi začetka.

nekaj tedni zaradi poskusa prevrata. Pri hišni preiskavi so zaplenili mnogo propagandnega materiala, tako n. pr. več kvintalov letakov,

Sprejem preds. turške vlade v Sarajevu

Sarajevo, 17. apr. Čeprav je bilo včeraj precej oblačno in je pršil droben dež, so se že okoli sedmih začele zbirati velikanske množice Sarajevčanov na velikem prostoru pred tobačno tovarno in muzejem, kamor je imel pripeljati vlak turškega min. predsednika. Od muzeja pa do Begove džamije je bilo več ko 30.000 ljudi. Za sprejem so se zbrali stari ljudje, ki že nekaj let niso prišli v mesto. Pred muzejem je stala častna četa vojakov, s čeladami in vojaška godba. Bila je tudi godba mohamedanskega društva »Kuri«.

Pred muzejem so goste pričakovali prometni minister Spaho, ban g. Lukič, župan Bicagič s podžupanom in zastopniki vseh državnih uradov ter ogromno število predstavnikov vseh sarajevskih društev.

Točno ob 9 je privozil na litičansko krajevno postajo pred muzej vlak. Viharne ovacije in vzkliki so pozdravili izstop predsednika turške vlade Ismeta Inenija in zunanjega ministra Ruždija Arasa in ostale gospode.

Pozdravni govor je mel župan. Po županovem govoru je godba zaigrala turško himno. Njen konec so pozdravili viharni vzkliki množice na čast Atatürku, Ineniju in dr. Arasu.

Nato je povzel besedo predsednik turške vlade g. Ineni. Zahvalil se je v francosčini Sarajevčanom za tako prisrčni sprejem, ki prav nič ne zaoštrja za sprejemom v Belgradu in drugih krajih Jugoslavije. Poudaril je, da je prijateljstvo med Turčijo

Belgrad, 17. aprila. m. Odbor za proučevanje novega trgovskega zakona v senatu bo danes dopoldne spet zasedal ter bo verjetno še danes sprejel novi trgovski zakon tudi v podrobnostih.

Belgrad, 17. aprila. m. Na zadnji seji Glavne zveze obrtnih društev je bilo sklenjeno, da bo kongres obrtnikov iz vse države dne 21. junija letos v Belgradu.

Spet zatišje na vseh španskih bojiščih

Pariz, 17. apr. o. Havas poroča: Vsa sinočna radijska poročila o položaju na španskih bojiščih soglašajo v tem, da je povsod vladal mir in ni bilo večjih bojev. Vlada je sama priznala, da se položaj pri Madridu ni nič spremenil, in da so pozicije vladne vojske v vseučiliškem mestu zelo šibke. Med Madridom in Guadalajaro je bilo opaziti včeraj gibanje znatnih rdečih čet, ki jih je nacionalistično letalstvo obstrlejevalo.

Španski fašisti proti monarhiji

Hendaye, 17. aprila. Manuel Redilla, nacionalni vodja španske fašistovske organizacije Falange Espanola, je v imenu vseh društev te zveze podal politične smernice falangistov. Najzanimivejša točka v tem je, da falangisti odločno odklanjajo vsak poskus za neposredno vzpostavitev monarhije.

Izpraznenje Bilbao zaradi gladu

London, 17. aprila. AA. Havas: Trgovinski ministar baskovske vlade Aznar je včeraj izjavil, da je Bilbao popolnoma svoboden in da ni pred luko nobenih min. Dokaz temu je dejstvo, da je včeraj odplul iz luke angleški parnik Brinkburn, poln železne rude. V luki pa je premalo hrane in bo vlada morala mesto izprazniti otrok in žena. To pa ne pomeni, da bi se mesto udalo.

Baskovski nacionalisti so obljubili angleškim parnikom, ki čakajo v St. Jean de Luzu posebne premije, če pridejo v Bilbao, ne da bi vpoštevali sklepe angleške vlade. Če kapitanji odpeljejo svoje ladje v petek, to je včeraj iz St. Jeana de Luza, dobe 5000 frankov nagrade, vsak prihodnji dan pa 1000 frankov manj.

Poročila nacionalistov

Vittoria, 17. aprila. Razen osamljenega ognja iz pušk je prišlo na biskajski fronti le do posameznih napadov nacionalističnih izvidnic na pobotjih Urquiola. Sicer pa vlada zadnja dva dni v teh krajih zelo slabo vreme. Strahovit veter onemogoča sleherno delovanje letalstva. Po nekaterih informacijah je vodstvo baskovskih čet sklenilo, da se bodo baskovske čete zdaj pa tam le slabše upirale, odločilna bitka naj bi se pa bila okoli Bilbao samega. Po letalskih dogovorih so glavne utrdbe obrambe tik pred Bilbaom. Baskovske čete so si uredile obrambno črto vzdolž reke Rio Nervio 10 km dolgo do njenega izliva v morje, nato gre pa obrambna črta okoli mesta in se spet spusti k morju. Zdi se, da bodo baskovske čete tu zbrale svoje poslednje moči. Edino kar jim ostane, je umik k morju.

Madžarski boj proti desnici in levici

Budimpešta, 17. aprila. AA. Madžarski dopisni urad poroča: Policija je odkrila, da se je po navodilih iz Moskve, ustanovila na Madžarskem nezakonita komunistična stranka. Vodja te stranke je Julij Deutsch; njega in 12 članov glavnega odbora so aretirali.

Policija je izvršila hišno preiskavo v prostorih desničarske stranke Narodna volja, katere vodja je bivši polkovnik Franc Salaszi. Polkovnika Salaszijsa so aretirali. To je prvi policijski ukrep proti skrajni desnici po alarmu, nastalem pred

Jesenice - v nevarnosti?

Vzmemirjive vesti o ukinjenju obrata v tovarnah KID

Ljubljana, 17. aprila.

V svoji večerajšnji številki je »Trgovski list« pod naslovom »Obstoje Jesenic — ogrožen« prinesel zanimiv članek, v katerem se bavi s stanjem jeseniške industrije in z nevarnostmi, ki groze in ogrožajo obstoj vseh Jesenic.

Članek navaja, da je pri tovarnah KID zaposlenih 2600 delavcev, ki da imajo boljše mezde, kakor v katerikoli drugem podjetju v naši državi. Saj znaša na Jesenicah povprečna dnevna meza 67 dinarjev. Vendar obstoja velika nevarnost, da se ustavi obratovanje v tovarnah KID in v tem primeru bi se naselilo največje pomanjkanje v ves ta del naše lepše Gorenjske. Ne samo za zaposleno delavstvo in njihove svojce, temveč tudi za vse slovensko gospodarstvo bi to pomenilo smrten udarec. Ta nevarnost je večja, kakor se splošno misli. V zadnjem času smo doživeli, da se je ustavilo delo v več tovarnih, med drugimi v Bistrici in v tovarni elektrod na Dobravi, v Trbovljah pa morajo že nekaj let sem omejevali svojo proizvodnjo cementne tovarne. A še mnogo drugih tovarov je moralo ustaviti obrate, ker niso mogli zdržati konkurence s tujim velekapitalom in ker jim je naša gospodarska politika uničila pogoje za obstoj. Nič novega torej ni, da se zapirajo v Sloveniji tudi stara in dobro vpebljena industrijska podjetja.

Na Jesenicah so pri KID-u investirali precejšnje milijone, da bi tovarno modernizirali in jo tako

usposobili za konkurenco. Podjetje ne izplačuje leta in leta nobenih dividend ter se je ves čisti dobiček porabljal samo za izpopolnitev podjetja.

Prve in velike težave so nastale, ko so se začele dvigati cene surovin. Staro železo se je podražilo za 70%. Lani je morala KID plačati za nabavo starega železa 14 milijonov dinarjev več kakor prejšnje leto. Podražil se je tudi cink (184%), svinec (228%), kositer (44%), dalje pa tudi strojno olje, karton, ruda hematit in druge surovine.

Pripomniti je tudi treba, da je menda Jugoslavija edina država, ki pobira carino za uvoz starega železa, dočim so vse druge države veselo, da to staro železo sploh dobe. Podjetje si je skušalo pomagati tudi s staro domačo rudo. Takšne peči so pri nas obratovala že stoletja dolgo, dokler ni prenehalo delo v rudokopih pod Golico. Kljub temu pa se širijo govorice, da bo graditev redukcijske peči prepovedana. Dolžnost javnosti je, da to škodljivo namero prepreči. V veliko breme so tudi visoke prevoznice. KID mora na primer za prevoz starega železa iz Sušaka na Jesenice plačati 450 Din več, kakor pa znaša ta prevoz iz Trsta čez Bohinjsko Bistrico. Enako je z ogljem, ki ga na Jesenicah mnogo porabijo. Od nikoder pa ni olajšav, kakor jih imajo nekatere bosanske železarnice. Ovir pa so se pojavile tudi na prodajnem trgu, kjer se uveljavlja zlasti konkurenca privilegiranih bosanskih železarn.

To so nevarnosti, ki se jih Jeseničani in Slovenci bojimo upravičeno.

Na živilskem trgu

Ljubljana, 17. aprila.

Sicer bi človek pričakoval za ta čas na trgu kaj več blaga, posebno zelenjave in pa semen-skega krompirja. Vzrok temu je gotovo slabo vreme, ki neprestano plaši prodajalce. Vendar pa je bil današnji trg še dokaj dobro založen in se tudi branje niso mogle prav preveč pritoževati nad kupčijo.

Prav kupci pa je zadnje čase ribji trg. Tako je bil tudi večerajšnji. Sicer se zaenkrat naša napoved, da ulete morskih rib, zaradi prevelikih trošarin zmanjkati, se zaenkrat še ni spopolnila, kajti sedaj je ribolov še bolj slab, ko pa bo rib več, se ulete tudi to zgoditi, seveda le, če se trošarine ne bodo zmanjšale. Saj je sedaj na kg kar 3.50 Din. — Na večerajšem trgu je bilo do 400 kg rib in je bila kupčija prav dobra. Cene so sicer nekoliko padle. Tako ostane kg tune 28 dinarjev, kg minčona in sardelice 18 Din, girice so bile po 14 Din, ekuse po 24 Din, ščke 20 Din, smuži 28 Din in postvri po 40 Din. Precej pa je bilo tudi žabjih krakov, ki pa so bili precej dragi.

Na zelenjadnem trgu je sicer veliko salate. Sedaj, ko je čas saditve, naše Trnovčanke prinašajo na trg mlade zelenjadne sadike, ki jih prodajajo šopek 2 Din. Uvožena salata pa zaradi domače ne gre več toliko v promet. Trnovska berivka je že po 1.50 do 2 Din, regrad, motovilec pa po merica 1—1.50 Din. Uvožena endivija je sedaj že po 7 Din, lepša pa tudi 10 Din. Grah prodajajo od 6 Din naprej, merica izluščena pa po 1.50 do 2 Din. Rabarbara je sedaj venček 2 Din in jo gospodinjice prav rade kupujejo. Tudi špargliji gredo v promet, le da so sedaj še precej dragi, kajti šop velja še vedno 22 Din. Pocačila se je pa zelena koleraba in sicer od 16 kar na 12 Din kilogram. Krompir stari je po 1 Din, novi pa se dobi že od 5 Din naprej.

Na sadnem trgu je tudi jabolk še nekaj, ki pa kljub zelo pozni sezoni še niso draga. Saj se dobe že od 5 Din naprej. Seveda lepša in boljša tudi po 8 in 9 Din. Dovolj je tudi suhega sadja. Tudi južnega sadja ne manjka.

Na perutninskem trgu je vedno dovolj blaga, pa le majhna kupčija. Jajčka so se sicer malo podražila in so drobna po 50 par, lepša pa 16 kromadov za kovača. Drajše so kure in sicer po 20 do 25 Din, piščanci, ki jih redko kdo kupi pa po 40 Din par.

Zopet dva požara v ptujski okolici

V Jirševcih pri Sv. Urbanu je dne 14. t. m. ob 1. uri ponoči nenadoma začelo goreti gospodarsko poslopje kmečkega posestnika Janeza Krembergerja. Plameni so kmalu zajeli še stanovanjsko hišo, v kateri so stanovali viničarja brata Jakob in Jurij ter njuna sestra Ivana, ki pa so se k sreči mogli rešiti pred ognjem. Škoda znaša okrog 10.000 Din in je deloma krita z zavarovalnico. Kako je do ognja prišlo, se dosedaj ni dalo dognati. — Skoro ob istem času se je pojavil rdeči petelin pri posestniku in mizarju Jakobu Lesjaku v Podložu pri Ptujski gori, kateremu je hiša z vsem pohištvom in mizarjskim orodjem pogorela do tal. Lesjak trpi škodo od okrog 30.000 Din, ki je na veliko nesrečo krita le z malenkostno vsoto 3800 Din. Ogenj je tu nastal radi slabega dimnika.

Ptuj

Ustanovitev socialno-kulturne ustanove v Ptuj. Obveščeni smo, da obstoja možnost za mestno občino ptujsko dobiti kredit do zneska enega milijona Din ali tudi več za postavitev delavskega azila, otroškega zavetišča, ljudske kuhinje itd. Take ustanove obstajajo že v Ljubljani, Celju, Mariboru, Jesenicah, Murski Soboti in drugod. Vse te navedene ustanove so bile postavljene iz posebnega fonda borz dela, ki ga upravlja ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje v Belgradu. Način kreditiranja je po obstoječih predpisih in po praktični zgornji navedenih že obstoječih ustanov urejen tako, da dobivajo v poštev prihajajoče mestne občine brezobzorno posojilo do zneska enega milijona Din in tudi več, ki ga je treba v 25 letih odplačati. Po odplačilu preide ustanova v izključno last občine. — Prepričani smo, da je dolžnost naše občine storiti vse, da se uresniči ustanovitev take ustanove v Ptuj. Ustanova bi po svoji zamisli bila v korist vsemu prebivalstvu Ptuja in okolice, kajti v zgradbi, ki bi se zgradila, bi se mogli namestiti delavski azili, otroško zavetišče, ljudska kuhinja, šolska poliklinika, protituberkulozni dispanzer, uradni prostori OUZD, borze dela, če pride do nje v Ptuj, in dr. Že samo dejstvo, da obstajajo v drugih mestih take ustanove, govori odločno zato, da dobi tudi Ptuj slično institucijo. Zlasti delavstvo smatra tako ustanovo kot silno važno in prepotrebno iz različnih vidikov, posebej iz zdravstvenohigijenskega, kulturnega in socialnega. — Ker je vsa ptujska javnost eminentno zainteresirana na uresničenju te ustanove, zlasti, ker s strani mero-dajnih mest ne bo nikakih ovir — vsaj kaže naša vlada največje razumevanje za kulturno-socialni dvig našega naroda — je pričakovati, da bo ptujski občinski svet posvetil vso pažnjo uresničenju tega predloga.

Tatvine v mariborski nabavljalni zadrugi

Maribor, 17. aprila.

V mariborski nabavljalni zadrugi železniških uslužbencev v Frankopanski ulici so bili uslužbeni tudi trije pomožni delavci, ki so po malem odnašali špecerijsko in manufakturno blago. Manjše tatvine so izvrševali že lansko leto, vsaj tako so ugotovili, ko je bila zaključena inventura. Na sled so jim prišli šele letos pri ponovnem pregledu blaga. Blaga so uzmotvili odnesli za okoli 20.000 dinarjev, vendar pa znaša škoda nekaj manj, ker so pri njih še našli nekaj pokradenih stvari. Tatovi so blago deloma uporabljali zase, deloma pa so ga prodajali. Policija je vse tri omenjene pomožne delavce nabavljalne zadruge železničarjev aretirala.

V zvezi s tem naj omenimo tudi poročilo, ki ga je za zagrebški »Juturnji list« napisal njegov mariborski dopisnik in ki skuša iz njega na vsak napraviti »veliko senzacijo«. Dopisnik tega lista je najbrže tudi kar sam aretirati nekatere »poznate ličnosti«. Kako je ta dopisnik našel pri tej tatvini celih 250.000 Din škode, ko je je v resnici še nekaj manj kot 25.000, najbrž niti sam prav dobro ne ve. Senzacija je pa le senzacija!

Kmetijski minister nadzoruje

Skopje, 16. aprila. AA. Na svojem inspekcijskem potovanju je kmetijski minister Svetozar Stanković pregledal več begunskih kolonij, nato nižjo kmetijsko šolo v Tetovu, razna vzorna posestva, med temi tudi dvorno posestvo v Demir Kapi in hidrološko postajo v Ohridu. Kmetijskega ministra so na tem potovanju spremljali poleg načelnika kmetijskega ministristva Milutinovića in šefov odseka tega ministristva Magovčevića in Tata-lovića, načelnik kmetijskega oddelka vardarske banovine Janković in agrarni poverjenik Nikola Bogdanović s svojim pomočnikom Branovačkim. Nekaj časa sta ga spremljala tudi poslanec Dušan Perović in upravnik zveze agrarnih zadrug Vasa Salešić.

Sinoči ob 18.30 se je minister Stanković s svojim spremstvom vrnil v avtomobilu čez Gostivar in Tetovo v Skopje. Danes je obiskal državno zvežbarno v Dušanovcu pri Skopju, nakar je na banski upravi sprejel občinstvo.

Ob 13.06 je minister Stanković odpotoval z brzovlakom proti Belgradu. Na postajo so ga spre-mili ban vardarske banovine Svetislav Paunović, poslanci Branko Todorović, dr. Glavinč in Zefnel Ibrahim, župan Panta Jovanović, vrhovni agrarni poverjenik Bogdanović in mnogi strankarski pri-ljetji.

Celjske novice

Celje, 16. aprila.

Avtomobilska nesreča. V četrtak zvečer je butnil tovorni avto last g. Benka iz Murske Sobote v Storah v dve delavski ženi, in sicer 24 letno Marijo Perpar iz Stor in 25 letno Vilmo Gračner. Prednji del avtomobila je zadel v obe ženski, ki sta stali na desni strani mostu. Zadnje kolo je povzročilo obe ženi preko nog in jima jih močno poškodovalo. Perperjeva pa ima poškodovano tudi roko. Obe ženski sta omedleli od bolečin. Na kraj nesreče so ljudje takoj poklicali zdravnika, ki je odredil prevoz obeh ponesrečenk v celjsko bolnišnico.

Iz skednja je padel 4 metre globoko. Petelin-šek Anton, 35 letni kleparski pomočnik, pristojen v Ruše, je 13. aprila zvečer padel v Rogaske Slatini iz skednja in si zlomil levo roko, obenem pa dobi več drugih poškodb. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Karijera kanelista Vinciga. Gledališka družina v Celju priredi v soboto zvečer 16. aprila ob 8 Lichtenbergerjevo komedijo v treh dejanjih »Karijera kanelista Vinciga« (Kogar Bog povša). Predstava je polna humorja zato bo nudila Celjancem lep večer.

Skrivnosti keltske trdnjave v Ceršaku

Maribor, 16. aprila.

Izredno pozornost je vzbudil lansko leto v krogih naših in avstrijskih arheologov znani mariborski zgodovinar, ravnatelj ban. arhiva Franjo Baš z odkritjem ogromnega predzgodovinskega gradišča v Ceršaku pri St. Ilju. Na najvišjem vrhu ceršakeške hriba nad strmin prepada nad Muro je odkril tri močnejše nasipe, ki so svoje dni obkrožali staro keltsko trdnjavo ter jo branili pred navali sovražnikov. Gradišče reže državna meja ravno na polovico. Sporazumno z avstrijskimi zgodovinskimi ustanovami je začel lansko leto prof. Baš z izkopavanji. Kopal je na naši strani meje on, na avstrijski strani pa siloviti naš rojak zgodovinar dr. Valter Smid, profesor univerze v Gradcu. Že lanska izkopavanja, ki so bila samo pričetek velikopoteznih raziskovanj ter so služila zgolj v orientacijo raziskovalcev, so podala lepe

Zastonj je bil jok pred sodniki

Maribor, 16. aprila.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila danes dopolne zanimiva razprava. Zagovarjal se je pred sodniki 35 letni ključavničar dr. železnice Josip Herić iz Bistrice pri Rušah. Na zatožno klop so ga spravile svojevrstne poverbe. Herić je lansko leto ponaredil dobavnične požarne brambe v Kamnici ter štampiljko kamniške gasilske čete. S temi nabavnicami je šel potem k mariborskim trgovcem ter naročil pri njih manufakturno blago za uniforme kamniških gasilcev. Blago je seveda vzel s seboj, račune pa so potem poslali trgovci gasilski četi v Kamnici. Tam so se seveda zelo začudili, ker niso naročili nobenih uniform in tako je prišla preprejena sleparija na dan, vendar so oblasti krivca šele čez dolgo časa izsledile. Pred sodiščem je Herić svoje dejanje priznal, obšel ga je pa tak strah pred kaznijo, da se je na ves glas jokal. Seveda ni mogel z jokom vplivati na ptni sodbe ter je bil obsojen na 8 mesecev strogega zaporu ter na dve leti izgube častnih pravic. Heriću te goljufije niso bile potrebne. Imel je v delavnicah dobro službo, stanoval je doma pri materi, ki ima svoje posestvo, katerega bo nekoč podedoval. Zagovarjal ga je odvetnik dr. Fero Miler.

Naiprei ga je okradel, nato pa še ubil

Maribor, 17. aprila.

Mali senat mariborskega okrožnega sodišča sodi danes 36 letnega viničarja Bernarda Šmigoca iz Kukave. Obtožen je več telesnih poškodb in uboja. Šmigoc je znan kot delomrznec in tat ter je skrajno nasilne narave. Z nožem je napadel svojo ženo in svojega svaka Alojza Kovačeca ter oba hudo odbehal. Glavna obtožba pa se proti njemu glasi radi uboja. Lansko leto je vlomil pri posestniku Ivanu Gorenjcu. Posestnik ga je pri vltomu zasačil ter prepolil, nato ga je pa prijavil orožnikom. Zaradi te prijave je Šmigoc kahal silno jezo na Gorenjca ter je dne 9. februarja t. l. vdrl v njegovo hišo, oborožen s kolom. Dasi je Gorenjec pred nasilnim napadom zbežal, ga je ta vendar dohitel ter ga strahovito premlatil, dokler se ni zgrudil pod udarci na tla. Napadalec mu je zdrobil lobanjo ter je Gorenjec naslednjega dne v ptujski bolnišnici umrl. Pred sodniki skuša Šmigoc svoje zločinsko dejanje na vse načine olepsati ter svojo krivdo zmanjšati.

Razprava ob času poročila še traja.

Huda nevihta v Slovenekoniški okolici

Slov. Konjice, 16. aprila.

Včeraj popoldne ob štirih se je nad našo okolico pripodila huda nevihta, ki je prva te vrste v letošnjem letu. Čeprav so že ljudje po jutranjih znakih vedeli, da dan mirno ne bo potekel, vendar tako silnega piša s strelo niso pričakovali.

Malo po zgoraj omenjeni uri se je ulil dež tudi nad vasjo Tepanje, eno uro vzdolžno od Slov. Konjice ob državni cesti. Med hrumenjem plohe je nenadoma udarilo v stolp gasilskega doma, ki stoji tik ob cesti. Vodenca strela sicer ni povzročila požara, pač pa je zlomila vzhodni stolpni steber, strgala nekaj desk na isti in zapadni strani ter pokvarila nekaj gasilnega orodja na dnu stolpa. Zaradi močnega treslaja se je zrušilo tudi nekaj ometa ter deloma odpadel napis na pročelju. Strela je vdrla v stolp skozi odprto lino. Najbrž bo treba stolp do poškodovanega mesta podreti in zgraditi novega, kar pa bo stalo 1 do 2 tisoč Din. Velika sreča v nesreči je ta, da ni strela našla poti do brizgalne, kar bi bilo za gasilce drugačna igra.

Kongres zveze za varstvo otrok

Zeneva, 17. aprila. Včeraj se je končal kongres mednarodne zveze za varstvo otrok. Našo državo je zastopal dekan belgijske medicinske fakultete prof. dr. Aleksander Kostić. Na dnevnem redu so bile poleg drugih vprašanj tudi priprave za delo prihodnjega leta. Podrobno so proučili vprašanje organizacije drugega balkanskega kongresa za varstvo otrok, ki bo v Belgradu 1938. O tem vprašanju je predložil podrobno poročilo delegat naše države. Prav tako je dr. Kostić poročal o delu naše zveze za varstvo otrok. Kongres je z zadovoljstvom ugotovil, da je naša zveza delala veliko in da je dosegla prav lepe uspehe. Kongres je soglasno sprejel predlog prof. dr. Kostića, naj izdelajo štiri grafične karte z vzporednim pregledom varstva otrok po vsem svetu.

Naročajte Slovenski dom!

Zaprmo vrata objestnim tujcem in judovskim agentom

Ljubljana, 17. aprila.

Premnogokrat smo že v našem listu opozorili na sramoten pojav, ki se je razpasil pri nas v vsem javnem življenju, trgovskem poslovanju in tudi zasebnem življenju. Nemčurjenje v raznih oblikah je postalo kar nekakšna moda. Neredko čujemo v Ljubljani nemško govorico iz ust ljudi, ki nimajo z nemškim rodom nič opraviti, pa znajo v primerem trenutku vedno poudariti nezmojlivo zvestobo svojemu narodu. Prevzela jih je nekakšna moda in onalovaževanje slovenščine. Nikdar ni bilo v Ljubljani v raznih kavarnah in drugih lokalih čuti toliko nemščine kot dandanes. Tujec

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Materinstvo« (Matica). Ta film je tiho delo, brez velikih narejenih pretenzij, z motivom vzetim iz vsakdanjosti, česar se filmi po navadi ogibljejo in zaradi česar so tako zlagani, življenju umetnosti in ljudem tuji. »Materinstvo« kaže usodo matere sirote v sedanjem svetu; v mladosti ji bogat postopaj mimo grede pusti otroka v spomin kratke strasti, potem se začne njena in otrokova pot skozi življenje, ko je premagala prvi obup, ki jo pripelje prav zaradi usode, kakršno daje svet takim materam, skoraj do samomora. Pot materinstva; iz službe v službo, z otrokom kot bremenom in zakladom. Skrb, bolečina, beg in radost, ki ji jo daje edino kar ima svojega na svetu: dete. Nazadnje po vsej ljubezni in križevem potu še zadnje razočanje, ko se otrok neveden in neumen odreče za eno igrač in bogatije materi, ki jo niso mogle premagati ne objube, ne bogastvo, ne pozlačena bodočnost, ki jo otroku pripripravlja bogataša brez otrok in brez duše, pri katerih mati služi, če ga jim pusti. Usoda matere je pač taka... Vrednost filma je v tej njegovi bližini ubogega, pristnega življenja, v nevsiljivi, nenarejeni igri in toploti, kljub temu, da je filmsko tu in tam nestrjen in preveč fotografski, da na koncu zaide prehod v banalne, romantične slučaje, dasi je prav fotografija sama po sebi v tem filmu kakor v večini francoskih, mojstrstvo zase. Nepotreben in izven celote je brutalni seksualni začetek. Igralci so razen Françoise Rosay po večini neznani, kar nudi gledalcu večji užitek, kakor običajno, ko gledamo in mislimo samo na zvezde.

Sprememba voznega reda električne cestne železnice v Ljubljani

Ljubljana, 17. aprila.

S ponedeljkom, 19. t. m. se spremeni vozni red na cestni železnici tako, da bodo vozili iz Viča mimo glavnega kolodvora do Splosne bolnišnice in nazaj po isti progi; od vojaške bolnišnice mimo sv. Petra, po Poljski cesti mimo magistrata pa samo do glavnega kolodvora, kjer bodo vozovi obrnili in vozili po isti progi nazaj do vojaške bolnišnice. Na ostalih progah ostane promet nespremenjen. Promet je sedaj razdeljen na štiri proge in so vsi vozovi opremljeni s številkami prog, po katerih vozijo. Proga Gradišče—St. Vid ima št. 1, proga vojaška bolnišnica mimo magistrata do glavnega kolodvora št. 2, proga Mestni trg—Dolenjska št. 3 in proga Vič mimo glavnega kolodvora do Splosne bolnišnice št. 4.

Drzen vlom v Cirkovcih

Ptuj, 16. aprila.

Pri cirkovškem trgovcu Ivanu Koržetu so te dni neznan vlomilci vlomili v trgovino in mu po-kradli raznih stvari v skupni vrednosti 10.000 Din. Vlomilci so bili pri svojem delu izredno oprezn, kajti preiskava je dognala, da so se pri vltomu posluževali rokavic, na nogah pa so imeli privezane cunjce. Na oknu, skozi katerega so se splazili, ni mogel mariborski daktiloskop najti kljub skrbni preiskavi nikakih sledov za vlomilce.

Izza naših meja

Nesrečna smrt 3-letnega otročka. Že dalj časa so pogrešali v Medani triletnega Danila Kristjančiča. Nihče ni vedel, kam se je otrok zgubil. Pretekli teden pa so našli njegovo trupelce v nekem jarku pri Medani, v katerega je očitno vpadel nepazljivo padel in se v vodi utopil.

Posojilo istrskim kmetom. Znano je, da živi istrski kmet v silno obupnem položaju. Vlada je zato poslala svojega posebnega zastopnika v Istro, da izvede anketo o položaju istrske vasi. Posledica te ankete je bila, da je vlada določila preko generalne direktorije hranilnice in posojilnice vsoto 35 milijonov lir za posojila kmetom, z obrestmi 5,5%, z zapadlostjo v 35 letih. S tem posojilom naj bi si istrski kmet vsaj deloma opomogel. Novo 5%-no posojilo na nemprimernost, pa je seveda že itak težak položaj še poslabšalo.

Slovenosti ob priliki zasadike »gozda imperij« v Bazovici. Preteklo nedelje se je vršila v Bazovici velika fašistična slovesnost. Iz bližnjih krajev, zlasti iz Trsta, je prišlo mnogo članov fašistične organizacije, zlasti dopolavoristov, da bi prisostvovali svečani ceremoniji, s katero naj bi se na Bazoviški planoti pričel zasajati borov gozd, ki bo nosil ime »Gozd imperij«. Pobudo za to akcijo je dala fašistična bojovniška skupina in slične ceremonije se vrše po vsej državi. Na Bazoviški planoti bodo zasadili okoli 30 tisoč borovih dreves. Kakor smo zvedeli, so se slične ceremonije vršile istočasno v Trebčah, Gropadi, Bukovjah, Sv. Križu in na Sv. Gori.

Jagoda - Robespierre ruske revolucije

O Jagodi, ki se je v zadnjem času toliko pisalo v zvezi z njegovo aretacijo v Moskvi, je češkoslovaški časnikar Borin v »Večernem českoslovaškem« napisal precej zanimivih podatkov. V daljšem članku opisuje usodo, ki je sedaj zadela bivšega šefa sovjetske državne policije in komisarja za notranje zadeve. Časnikar Borin prav dobro pozna razmere, ki vladajo danes na Ruskem, kajti tam je tudi sam preživel precej časa, kjer je na lastne oči lahko opazoval vso organizacijo najrazvostnejših sovjetskih ustanov, sovjetsko državno politiko in zgodovino.

Leta 1918 je Lenin ustanovil neko izredno organizacijo, ki naj bi se borila proti protirevoluciji in politični spekulaciji. Ta organizacija se pri Rusih imenuje »Čezvičajna komisija« ali kratko »Čeka«. Njena naloga je bila od vsega početka, preprečevati sabotažo v državni upravi in v proizvodnji ter tudi odkrivati vse tajno delovanje, ki bi bilo naperjeno proti sovjetom. Na čelo te organizacije je Lenin postavil moža, ki je bil v komunistični stranki znan pod imenom

„Železni Feliks“

To je Džerdžinski. Džerdžinski je bil nenavaden človek, po rodu Poljak, sicer pa v vsem zelo nestrpljiv. V Moskvi je ta mož zbral okoli sebe najzanesljivejše ljudi. V svojih sodbah, ki jih je izrekel, je poznal samo smrt. Ukazal je pozapreti vse one ljudi, ki so pripadali staremu režimu in ki niso najmanj slutili, kaj jih utegne zadeti, dalje socialne revolucionarje in buržuje. Kar v trumah jih je dal postreliti. Toda, zakaj? Zato, da so drugi, ki jih ni zadela njegova kruta roka, trepetali pred njim in se pokoravali. Kaj naj se vendar to pravi: sabotaža po uradih in v poklicih? Zbrati na stotine ljudi na teh mestih in jih postreliti? Med njimi je bila gotovo večina nedolžnih, če ne vsi. Toda, to se ni zdelo krvoločno važno, kadar je revolucija, ni časa za daljši sodni postopek. Po njihovem mnenju je bilo za Rusijo neobhodno potrebno, da se v vsako, tudi v najbolj daljno vasico, zaseje strah in trepet, s tem pa slepa pokorščina. Vsak državljani naj bi postal tajni agent peščice vladajočih samoderžev. Vsak naj bi si prizadeval, da se ne bi kje razpaslo protirevolucionarno gibanje. Za vse to pa se bo ta človek brigal le tedaj, če bo dobro vedel, da v nasprotnem primeru tudi njega samega ne čaka nič drugega ko smrt. Vse to so v Rusiji uvedli zato, ker ni bilo potrebnega in zanesljivega aparata za redno preiskovanje vsakega posameznega primera, pa tudi zaradi tega, ker za takšne stvari ni bilo časa. To pa spet samo zato, da se morda ne bo že jutri zgodilo, da bo moral kdo, ki bi se v očeh vladajočih pokazal premalo vestnega, sam iti na morišče po smrt. »Železni Feliks« je zapovedal, da se povsod polove talci. Čim več jih bo, tem bolje. Njegovi ljudje moré in zapirajo člane najuglednejših meščanskih rodbin, plemiče, duhovnike, voditelje drugih socialističnih strank. Na stotine in tisoče ljudi se na lepem znajde v ječah. Vsi ti pa se zastonj povprašujejo, čemu vse to. Za vsak najmanjši primer upiranja in nepokorščine, postavljajo pred puškiné cevi desetine in stotine talcev, ki jih tik pred smrtjo muči vprašanje: Zakaj? »Železni Feliks« ve za vse to, pa se drži načela, da je bolje, če teče danes njihova kri v potokih, kakor pa, da bi morda jutri njegova. Če s strahovanjem ne

ukrotiš drugega, ukrotil bo on tebe, tako misli »Železni Feliks«

Revolucija ni idila plapolanja zastav

in hrupa bojevitih govorov, kakor si to zamišljajo intelektualni fantasti, pač pa strašno, krvavo dejanje. Džerdžinski je obdržal boljševikom oblast v njihovih rokah in je brezobzirno zatrl protirevolucijo. Težko je prešteti vse tiste, ki jih je dal postreliti. Nihče ne more zapisati teh grozotnih števil, kajti nihče ni teh žrtev zapisoval. Za takšne stvari zopet ni bilo časa. Ta človek pa je na drugi strani živel vse svoje življenje kar najskromnejše, spal je na deskah, se pokrival z vojaško suknjo, nikoli tudi ni pojedel več, kakor pa je bilo določeno za njega kot vojaka, svoje silne moči ni nikdar uporabil v svojo lastno korist, zasebnega življenja ni poznal, dovolil pa ga tudi ni drugim boljševikom. Nepopustljiv proti drugim, neizprosni, je umrl leta 1927 na govornem odru. Zadel ga je kap. Padel je na zemljo, oblečen v star in oguljen vojaški suknjič. Nikdar ni nosil drugačnega.

Za njim je vodil nekaj časa Čeko Poljak Menžinski. Nato je prišel na čelo Čeke, ki je bila organizirana v GPU, eden od Stalinovih najintimnejših prijateljev Jagoda. Pred njim je stala težka naloga, da velani v kolhoze okoli šest milijonov kmetijskih posestev, katerih lastniki so bili proti kolektivizaciji. Tedaj so v Sovjetski zvezi vladale že drugačne razmere, kakor pa prej, ko je imel besedo Džerdžinski. Ni bilo več potrebno, da bi strašili prebivalstvo s tem, da bi ga streljali kar v trumah, kajti avtoriteta GPU je bila že tako velika in močna, da je vsak, čim je slišal besedo GPU, postal brezpogojno pokoren.

Jagoda - organizator tlake

Jagoda je svojo organizacijo uvrstil v načrt petletke in je postal v resnici steber cele te zgradbe. GPU je organiziral v največje gradbeno podjetje na svetu. Prej je bila GPU organizirana kot najpopolnejša tajna in javna policijska organizacija. Jagodova organizacija s kruto pestjo pomaga ureničiti načrte petletke in pošilja milijone ljudi na najtežje posle. Ta organizator tlake je delal naravnost čudeže. GPU je zgradila kanal ob Belem morju, prvi kanal Volga-Moskva in vse ceste, ki so danes dovršene v sovjetski Rusiji, so zgradili kaznjenci GPU. Napravili so tudi vse utrdbe na vzhodu, sezidali so popolnoma novo mesto Komso-molsk na Daljnem vzhodu ter speljali do njega tudi železnico. Sedaj delajo celo na mongolski meji, po sibirskih rudnikih. Tudi pustino pretvarjajo v kulturno zemljo. Delavski armadi šest milijonov ljudi se brez prestanka pridružujejo vedno novi tisoči in tisoči političnih kaznjencev. Kar naprej delajo in samo delajo. Ni pa znano, pod kakšnimi pogoji delajo, kajti niti enemu inozemskemu novinarju se še ni posrečilo, da bi prišel v bližino te delavske armade.

Krvava ironija ruske revolucije

Če je bilo treba, je Jagoda opravljal nad svojimi podložniki tudi precej krvav posel. Zadnje, čemur je posvetil vse svoje sile, pa je bilo prizadevanje, da bi popolnoma iztrebil trockiste. V tru-

Na Manilli je pred kratkim izbruhnil silovit požar v tamkajšnji delavski četrti. Slika predstavlja prizor izpred delavske hiše

mah jih je tiral za zapahe, organiziral je znane procese proti njim in jih pošiljal na morišče. To je krvava ironija zgodovine ruske revolucije, da ista organizacija, ki jo je Džerdžinski ustanovil s tem namenom, da bi boljševike vodila proč od morišča, pošilja boljševike v smrt. Med zadnjimi aretiranimi trockisti pa so se vrata ječe v Ljubljani zaprle tudi za samim Jagodo, poveljnikom onih čet, ki so iztrebljale. Tja v Ljubljano ni odšel kar naravnost, pač pa po skrbno pripravljeni poti preko poštnega komisarjata. Bivši poštni komisar Rikov je bil tudi aretiran in odpeljan za zapahe. Na njegovo mesto je prišel načelnik GPU Jagoda, ker je bil on edini, ki je mogel v poštnem komisarjatu razdreti trockistično gnezdo, ki ga je zapustil Rikov. Na Jagodino mesto pa je sedaj prišel v GPU neki Ježov, ki je v tej organizaciji hitro pregal vse, kar je dišalo po vplivu prejšnjega šefa Jagode. Ko je prijel v roke vaje Ježov, je moral oditi tudi Jagoda tja, kamor je še pred nedavnim pošiljal trockiste. Sedaj ga z njimi vred čaka ista usoda.

Jagoda zadnji, ali še ne?

Toda, zakaj zopet to? Nihče prav dobro ne ve, zakaj. Nekateri trdijo, da je bil tudi sam trockist. Če pa je trockizem na eni strani prodiral celo do voditelja rdeče armade maršala Tuhačevskega, na drugi strani pa v komisarjat težke industrije, potem bi vsekakor Stalin ne mogel zmagati, če bi bila obenem tudi GPU v trockističnih rokah. Jagoda je moral enostavno z zadnjimi trockisti vred izginiti. Ni se zavedal logike te strašne drame. Šele bodočnost bo odgovorila na mnoga zavita vprašanja ruske revolucije. Vprašanje je, če je ravno Jagoda pika za zadnjim stavkom te zgodovine. Zdi se, da še ne. Revolucija pa je pokazala, da ona ni samo nekaj velikega in nekaj slavnega, kakor o njej mislijo fantasti.

Takrat, ko so na Francoskem usmrtili Robespierrea, očeta jakobincev v francoski revoluciji, je množica ljudstva vzklikala: »Vrag ga vzej!« Morda pa se bo na to spomnil tudi Jagoda, kajti o ruskih boljševikih je znano, da dobro znajo zgodovino francoske revolucije. Večkrat so se sklicevali nanjo.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 17. aprila: 12. Plošča za ploščo, pisana zmes godba vsela in pesmice vmes — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo, pisana zmes godba vsela in pesmice vmes — 14. Vreme — 15. Za delopust (igra Radijski orkester) 18.40 Pogovori s poslušalci — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Filozofija Pavia Petriča (dr. Ksenija Atanasijević, Belgrad) — 19.50 Pregled sporeda — 20. O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Trobenta in gosli in flavia in bas, za vsakega nekaj, da krajši bo čas. Pisana glasbena družina, Radijski orkester in njegovi solisti. Sestava in vodstvo: Jožek in Ježek — 22. Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Nedelja, 18. aprila: 8.00 Telovadba a) za dame, b) za gospode (vodi g. prof. M. Dobovšek) — 8.15 Ples cerkvene glasbe iz franč. cerkve — 8.45 Verski

govor (g. Jože Jagodič) — 9.00 Cas, poročila, spored — 9.15 Ruski sekret — 10.30 Rezervirano za prenos — 12.00 Plošče — 12.10 Koncert Radijskega orkestra — 13.00 Cas, poročila, obvestila — 13.15 Kar želite, to dobite (plošče po željah) — 14.00 Vreme — 16.00 Prenos iz Kordje: Pevski koncert zbora Kat. izobr. društva — 17.00 Kmet. predavanje: Gospodarska in denarna kriza ter kmetke zadruge (g. ravnatelj dr. J. Basaj) — 17.30 Veselo popoldne. Sodelujejo: g. Svetozar Banovec, ga. Olga Kolarjeva in g. Stanko Avgust ter Veseli bratci, vmes nekaj plošč — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Zena v Njegosevi poeziji (Cuzo Radović) — 19.15 Slovenska ura: Skladbe za orgle (prof. Pavel Rančigaj): a) slovenske; b) začetki slov. slovstva (g. dr. Ivan Grafenauer) — 20.30 Iz slovenskih oper. Sodelujeta ga. Suštar-Maroltova in Radijski orkester — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Pesmice za kratak čas. Poje g. Mirko Jelac in spremljevanjem klavirja (prof. M. Lipovšek).

Drugi programi

Sobota, 17. aprila: Belgrad: 20. Srbski večer — Zagreb: 20. Pester koncert — 21. Ruske romances — Dubaj: 20. Solunski — 21.35 O filmu — 21.55 Plesna glasba — 22.15 Plesna glasba — 21. Opera — Rim-Bari: 21. Igra — 22.15 Komorna glasba — Praga: 20.30 Opereta »Fatinica« — Varšava: 19.30 Opereta — 21. Orkestralni koncert — Hamburg: 20.10 Opereta — Bratislava: 20.10 Plesni večer — Lipsko: 20.10 Tragedija »Elektra« — Bernomünster: 19.40 Jodlerji in harmonika — Bukarešta: 20.15 Jazz.

Obvestila

Ne pozabite na nocojšnje predavanje Franceta Marolta v mali filharmonični dvorani. Na izredno poljuben način nam bo opisal običaje drevnega češčenja v Sloveniji. Tako nam bo odprl nov svet iz naše preteklosti, ki nam je bil v podrobnosti skoraj popolnoma nepoznan. Predavanje je posebno zanimivo za Korošce in Belokranjce, ker se ršejo običaji iz njihove ožje domovine. Vstopnina znaša 3 Din in so sedeži na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

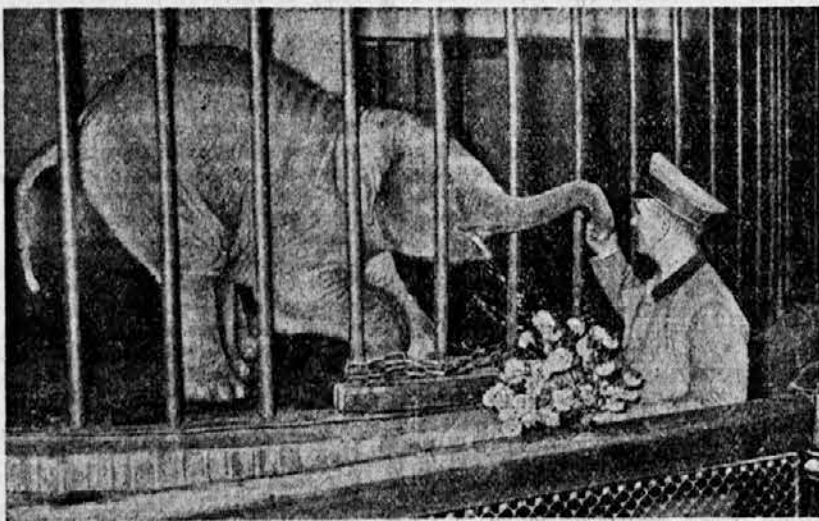
Pošta Vič se bo preselila iz hiše štev. 42 na Tržaški cesti (Glince) v hišo štev. 6 (pri Tribuču). Filozofsko društvo v Ljubljani bo imelo v soboto, dne 17. aprila 1937 ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi svoje 7. predavanje. Predaval bo g. Milan Rakočević o temi: Cilj in smisel življenja po Njegošu. K predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

Jutrišnji pevski nastop ljubljanskih srednjih šol se bo pričel točno ob pol 11 dopolne v opernem gledališču. Vstopnice se dode danes od 15 do pol 18 ter jutri eno uro pred nastopom pri blagajni v operi. Pevski zbori: I., II., III. državne, nove drž. realne, mestne ženske realne, zasebne realne gimnazije in učiteljske šole pri Uršulinkah ter drž. učiteljske šole vabijo: »Pridite nas poslušati!« Vseh vrst vstopnic je obilo na razpolago.

Nesreča izseljenca v Franciji. Delac Josjo, rojen 18. marca 1905 v Glavici, sin Jove in Zaje Rožučič, ki se je nahajal od leta 1930 v Franciji, se je dne 12. novembra 1936 v bližini Sennecey le Grand, Lyon, na biciklu zaletel v neki avto ter se je pri tem smrtno ponesrečil. Sorodniki naj javijo svoje naslove izseljenškemu referentu kr. banske uprave v Ljubljani.

Po 600 letih je na Angleškem sedaj prvič spet krst prestolonaslednika. Norvežani so bili dolgo dobo prejezdili po dansko krono. V sredi sede: princinja Ragnhild, prestolonaslednica Martha in novorojenček princ Haraldom in princeznja Astrid.

V berlinskem živalskem vrtu celo sloni dobivajo za rojstni dan šopke. No, gotovo so jih zelo veselili

Jetniki s Hudičevih otokov

XIV. poglavje.

Pred beguncem se je svetlikala vodna površina. Močan reflektor je obeval nasprotno stran jetnišnice. Mudd je mogel biti prepričan, da ga vsaj nekaj časa še ne bo našla ta svetloba.

Nekaj trenutkov je ležal ves izčrpan ob robu nasipa in zbiral novih moči.

Prav prizadeval si je, da bi se nekoliko pomiril, nato pa se je polagoma in oprežno začel plaziti po samem robu nasipa proti mostu.

Pot je bila nad vse nevarna.

Vsak trenutek bi lahko izgubil ravnotežje in padel v žrelo lačnih morskih psov.

Toda hrepenenje po svobodi je bilo močnejše od strahu.

Vse je postavil na kocko.

Samo da doseže most, kjer stoji na straži njegov verni nekdanji sluga Buck!

Tedaj bosta oba prosta.

Ko se je z največjo težavo in ob veliki nevarnosti približal mostu, je zagledal temno stražarjevo senco.

Stražar je nestrpno hodil sem in tja in ogle doval pazljivo sedaj to sedaj ono stran.

Begunec je znova začutil v sebi svežih moči. Potih je poklical stražarja:

»Buck! Halo, Buck!«

Prav v tem trenutku pa je že spoznal, da se nahaja še v večji nevarnosti kakor pa prej.

Stražar, ki je stal na mostu, ni bil Buck.

Kaj neki naj bi to pomenilo?

Zdravnik Mudd ni niti slutil, kaj se je med tem zgodilo, ni imel niti pojma o tem, da je začel narednik Rankin nekoliko dvomiti nad Buckovo vdanostjo, da ga je dal ujeti in na njegovo mesto postaviti za stražarja drugega.

Stražar je zapazil temno senco, ki se je počasi plazila proti njemu.

Bliskoma je snel puško z ramen in jo nameril na begunca.

»Stoj!« je zaklical ostro. »Stoj, ali pa streljam!«

Med tem pa se je zgodilo še nekaj, kar je vidno poslabšalo beguncu položaj.

Iz svojega skrivališča je skočil narednik Rankin, ki se je bil skril za zidom vstric velikih vrat, ki so vodila k mostu.

Na mostu se je pojavil v onem trenutku, ko je zaslišal stražarjev glas.

Narednik Rankin je držal v roki pripravljen samokres.

Ko je skočil iz svojega skrivališča, je zaklical besno:

»Stoj! Stoj, da te ne ustrelim kakor psa!«

Svetloba, ki je od vrha najvišjega stolpa osvetljevala okolico, se je hitro približala mostu in za trenutek razločno osvetlila begunca.

On se je tesno privil k zidu.

»Streljaj!« je zaklical narednik Rankin stražarju. »Streljaj na propalco. Ne sme nam utiti!«

Ze sta počila dva strela skoraj istčasno.

Streljala sta stražar in narednik.

Begunec se je še bolj privil ob zid.

Krogli ga nista zadeli. Malo proč od njega sta udarili v zid.

V jetnišnici je zatem postajalo vse bolj živo.

Oglasila se je trobenta, zazvonil je avtomatski zvonec, zaslišali so se razburjeni klici in begajoči koraki.

Začel se je lov za beguncem.

Svetloba iz reflektorja bi sedaj morala osvetliti pobeglega Mudda, in topot krogle ne bi več zgrešile zaželenega cilja.

Kaj je Muddu še preostalo?

Ničesar drugega, kakor da se vrže v temno vodo, ki je mirno ležala pod njim.

Ni se dolgo obotavljal.

Globoko je zajel zrak v pljuča, nato pa — skočil.

V tem trenutku sta se že pognala dva morska psa proti njemu.

On pa se je spustil v globino, pod vodo.

Na mostu so se zaslišali hitri koraki.

In že je padlo nekoliko strelav.

»Razporedite se po mostu in ustrelite ga!« je besnel narednik Rankin. »Kje se le neki skriva ta pes?«

»Poglejte ga!« je zaklical vojak in pokazal z roko na mesto, ki ga je pravkar obsvetil močni reflektor.

»Streljajte!« je zagrmel narednik Rankin.

V naslednjem trenutku se je že vilil dež krogel po vodi.

Begunec je izpljunil umazano vodo, ki jo je požrl, nato pa se je spet globoko potopil.

Narednik Rankin je na mostu kar rdel od jeze in se tolažil:

»Ne bo se rešil, na noben način! Če ga mi ne ustrelimo, ga bodo požrli morski psi.«

Tudi jetniški zdravnik Mc. Intiry je prišel na most. Tudi njega je prignalo sem veliko vznemirjenje in poziv vojakom k orožju.

»Kakšne morske pse pa mislite?« se je obrnil k Rankinu porogljivo.

Samo grda kletev je prišla iz Rankinovih ust.

»Pa, o kakšnih morskih psih bi mogel govoriti, kakor o teh tu v vodi?«

Zdravnik se je zakrohotal.

»Narednik!« je spregovoril. »Pri takšnem hrupu, ki ga uganjate tukaj, ste prav lahko srečni in veseli, če boste zapazili kakšnega morskega psa sto metrov daleč proč. Ali res ne veste, da ste jih preplašili in odpodili?«

»Nehajte s streljanjem, norci!« je tal povelje Rankin. »Ali res hočete na vsak način prepoditi morske pse.«

Streljanja ni bilo več.

Vojski so se medtem prizadevali, da bi odkrili sled za pobeglim Muddom.

Voda pa ni puščala nikakega sledu za begunca, ki je pod vodo hitel — v svobodo.